

WILLY PASINI • Sadakatsiz Aşklar

WILLY PASINI 1938'de Milano'da doğdu. Halen Cenevre Üniversitesi'nde psikiyatri ve medikal psikoloji dersleri veriyor ve cinsel sağlık alanında araştırma projeleri yürütüyor. Çift ilişkisi, kıskançlık, mahremiyet gibi konularda yazdığı kitapları pek çok dile çevrildi. Türkçede daha önce *Aşk ve Yemek* (İletişim, 2001) adlı kitabı yayımlandı.

Amori infideli. Psicologia del tradimento

© 2007 Arnoldo Mondadori Editori S.p.a., Milan

Bu kitabın yayın hakları AnatoliaLit Telif Hakları Ajansı aracılığıyla Grandi & Associati'den alınmıştır.

İletişim Yayınları 2522 • Psykhe 23

ISBN-13: 978-975-05-2240-6

© 2017 İletişim Yayıncılık A. Ş.

1. BASKI 2017, İstanbul

DIZI EDITÖRÜ Bahar Siber

KAPAK Suat Aysu

KAPAK FOTOĞRAFI Kirill Smirnov

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Bahri Özcan

BASKI Ayhan Matbaası · SERTİFİKA NO. 22749

Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak, No: 6/3
Bağcılar, İstanbul Tel: 212.445 32 38 • Faks: 212.445 05 63

CILT Güven Mücellit · SERTİFİKA NO. 11935

Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak,
Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 10721

Binbirdirek Meydanı Sokak, İletişim Han 3, Fatih 34122 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

WILLY PASINI

Sadakatsiz Aşklar

Aldatmanın Psikolojisi
Üzerine

Amori infideli
Psicologia del tradimento

FRANSIZCADAN ÇEVİREN
Can Belge

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	7
BİRİNCİ BÖLÜM	
AŞK VE İHANET: GÜNÜMÜZDE SADAKATSİZLİK	11
İKİNCİ BÖLÜM	
ÇOKEŞLİ MİYİZ, TEKEŞLİ Mİ?	27
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	
ALDATMAK YA DA ALDATMAMAK: BİR TERCİHİN SEBEPLERİ	35
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	
BENİ NEDEN ALDATTIN?	49
BEŞİNCİ BÖLÜM	
“KORKUNÇ” İHANETLER	63
ALTINCI BÖLÜM	
YENİ SADAKATSİZLİKLER	73
YEDİNCİ BÖLÜM	
SEKS VE DUYGULAR	91

SEKİZİNCİ BÖLÜM	
ALDATILMA KORKUSU	105
DOKUZUNCU BÖLÜM	
ALDATMA VE ÇİFTE HAYAT	121
ONUNCU BÖLÜM	
ALDATMA SONRASI	139
ON BİRİNCİ BÖLÜM	
“BOYNUZLANAN”IN TARAFINDA	153
ON İKİNCİ BÖLÜM	
KRİZİ AŞMAK MÜMKÜN MÜDÜR?	165
SONUÇ	187
PEKİ SİZ SADAKATSİZLİK HAKKINDA NE DÜŞÜNÜYORSUNUZ?	191

GİRİŞ

Bu kitabı belki aldatıldığınız için okumaya başladınız; belki de sessizce ve gizlice, kendiniz aldattığınız için. Bunu bilmeme imkân yok. Ama biliyorum ki şu anda, dünyanın dört bir yanında, kadın erkek milyonlarca insan eşlerini aldatıyor. Ve bir o kadarı da aldatmış durumda.

Bazen bu sır ortaya çıkar, herkesçe duyulur, bir silah olarak kullanılır. Hatta bazen çok büyük bir tesadüf sonucu ortaya çıktığı da olur. Ligurya'da sevgilisiyle birlikte plajda tatil yaparken, İtalya Bisiklet Turu'nu izleyen helikopterdeki kameranın yakın plan çekimine takılan adamcağızın başına geldiği gibi. Böylece olmaması gereken bir yerde, karısı olmayan bir kadınla televizyona çıkmıştı adam. Ne diyelim? Bazen hakikaten olmamız gereken yerde, olmamız gereken zamanda oluyoruz işte...

Şüphesiz, aldatmaların hepsi ortaya çıkmıyor. Bazı gayri-meşru ilişkiler sonsuza değin bir sır olarak kalıyor ve hatıra haline geliyor. Bir cep telefonunun belleğindeki kısa mesaj, çekmedeki çamaşırların arasına saklanmış bir mektup (yahut daha sonra kuytuda tekrar okunabilmesi için çıktı-

sı alınmış bir e-posta), sadece orada yer alan kişi için anlam taşıyan bir fotoğraf. Ya da, sadece, kalbin derinliklerinde bir heyecan.

Bunlar romanlara malzeme olan ya da şiir haline gelen yaşıntılar. Ama bir psikiyatr olarak ben başka bir şeyle ilgileniyorum: Aldatmayı anlamak istiyorum. Nasıl ve neden oluyor? Ve bilhassa da, bugün hakikaten daha mı fazla aldatıyoruz, bunu anlamak istiyorum.

Bence evet öyle, bunun da çok basit bir sebebi var: Daha uzun yaşıyoruz, bu da bize birden çok aşk macerası yaşama, dolayısıyla çok daha fazla aldatma imkânı veriyor. *New York Magazine*'in “homeopatik” denen özel bir aldatma biçimiyle (yani ilişkinin ömrünü uzatmak için sistematik ve metodik küçük aldatma dozlarının uygulanmasıyla) günümüzde çok daha fazla karşılaştığımızı iddia etmesi boşuna değil.¹

Günümüzde, aşkın, çok daha medyatik ve daha fazla kamuya açık olduğu da bir gerçek. Bütün dünyanın önünde konuşuyoruz, bağırıyoruz, suçluyoruz, intikam istiyoruz. Yalnızca paparazzilerin dur durak bilmeksizin peşlerinde koşup taciz ettikleri Hollywood yıldızlarını kastetmiyorum. Times Square'deki dev bir reklam panosunu altmış bin dolara kiralayıp üstüne “Selam Steven, beni görüyor musun? Onun hakkında her şeyi biliyorum, mide bulandırıcı bir zifosun... Müstakbel eski karın Emily” yazan sokaktaki insanı da kastediyorum. Altındaki not da çok cici: “Bu afişin bedelini ortak hesabımızdan ödedim.”

Şurası çok açık: Bugün kadınlar, tıpkı Emily gibi, eskisine göre daha özgür davranıyorlar. Daha güçlüler, kendilerine daha fazla güveniyorlar ve kendilerini daha çok ifade ediyorlar. Üstelik aldatılmış dahi olsalar, aşk meşk konularında da. Ama ilgimi çeken başka bir nokta var: Elizabeth

1 N. Pollat-Mattiot ve M. Trinci, *Se l'amore tradisce*, Milano, Baldini Castoldi Dalai, 2007.

Abbott'un gayrimeşru sevgililerin hayatlarını hem anlatan hem tahlil eden kitabında² altını çizdiği gibi, şu uzun sevgililer ordusu yüzyıllar boyunca hep büyümeye devam etti. Marilyn Monroe'yla Madam Pompadour arasında, Maria Callas'la Camilla Parker-Bowles arasında, sevgililik durumundan "olağan" eşlik durumuna geçiş öncesinde ne gibi ortak yönler vardı? Abbott'un "sevgililik" ya da "metreslik" diye adlandırdığı şey şu: Çoğu zaman gayrimeşru biçimde ve muhakkak gizlilik içinde, "diğeri" olma durumu. Atalarına kıyasla bugünkü sevgililer bana daha farklı görünüyorlar, kendilerinden daha eminler ve karşılındakine daha az tâbiler. Hiç utanç duymadan ve rahatsız olmadan ihaneti ya da ihanet eden kocayı seçen sadakatsiz kadınlar bunlar. Aldatmak, artık popüler kadın edebiyatında, yani bir zamanlar "beyaz dizi" denen şu kadınsı ve ironik hafif romanlarda bile aklanmış görünüyor.

Kadınların yine kadınlar için yazdığı poplüler kadın edebiyatı, bugün aldatmayı fütursuzca konu ediyor. İki başlık bunu anlatmaya yeter: kocalarını aldatmaya ve birbirlerine bunu anlatmaya karar veren, bir yandan da kendi kocalarını bu küçük oyunun dışında tutmaya özen gösteren otuzlu yaşlarda dört Los Angeles'lı "umutsuz ev kadını"nın anlaşmasını anlatan *The Infidelity Pact*³ ve e-posta üzerinden eski bir sevgilisiyle yeniden temas kurup sonunda, bu buluşma çerçevesinde, daha önce asla kurtulmayı başaramadığı fazla kilolarını vermeye karar veren kırk yaşında evli bir kadının diyetini anlatan, kelime anlamı "aldatma rejimi" olan *The Adultery Diet*.⁴

Yani günümüzde ihanet daha yaygın ve gözle görünür; aynı zamanda "küresel". Eski *Wall Street Journal* muhabiri Pa-

2 E. Abbott, *Une histoire des maîtresses*, Montreal, Fides, 2004.

3 C. Karasyov, *The Infidelity Pact*, Broadway Books, New York, 2007.

4 E. Cassidy, *The Adultery Diet*, Pocket Books, New York, 2007.

mela Druckerman'ın⁵ yaptığı gibi ilginç bir dünya turuna çıkmak da mümkün: Druckerman dünyayı gezerken, geçtiği her ülkede “evlilik dışı ilişki yaşama” hali için kullanılan farklı tabirleri bir araya getirmişti: ABD’de “yanında birini bulundurmak” deniyor, İsveç ve Rusya’da “sola kaçmak”, İrlanda’da “oyun dışı oynamak”, İngiltere’de “deplasmanda oynamak”, Hollanda’da “kediye karanlıkta kısırmak”, İsrail’de “dışarıda yemek”, Endonezya’da “harika bir antrakt geçirmek”. Kültür Devrimi döneminde “yaşam tarzı sorunlarımız var,” denen Çin’de ise, bugünlerde “iki gemiyi birden yüzdürmek”ten bahsediliyor.

Ama aldatma küreselleşmiş, sınırları aşmış olsa da, sebep olduğu yıkımın şiddetinde değişen bir şey yok. Zaten bugünkü sadakatsizliğin kalbine doğru uzun bir yolculuk olan bu kitabı yazmamın sebebi de bu. Hep birlikte, aldatmanın bugün hakikaten daha mı yaygın olduğunu ve bunun sebebini anlamaya çalışacağız. Biyolojik ve etolojik köklerine uzanacağız. Sebeplerini tahlil etmeye çalışacağız, duygusal ve cinsel sadakatsizliğin ayrımını yapacağız ve affetmesi en zor olan “korkunç” zinaları inceleyeceğiz. Aldatılan eşin açısından da bakacağız, onun korkularını, kuşkularını, kimi zaman haklı kıskançlıklarını paylaşacağız, hatta belki ona aldatan tarafı yakalaması için birkaç tüyo vereceğiz. Ve sonunda, affetmek ve birlikteliği eskisi gibi sürdürmek mümkün müdür, bunu anlamaya çalışacağız. Açık konuşalım, bazı durumlarda ihanet için terapi görmek gerekir; yaralı çiftin iletişim sorunlarına merhem olabilecek, aldatılan tarafın itibarını ve bazen, aldatan tarafın dürtüsellliğini düzeltecek tek çözüm budur; karanlık gecenin ardından yeni bir günün başlayabilmesi için tek çözüm.

5 P. Druckerman, *Lust in Translation. The Rules of Infidelity from Tokyo to Tennessee*, The Penguin Press, New York, 2007.

AŞK VE İHANET: GÜNÜMÜZDE SADAKATSİZLİK

Yaşadığımız şu dönemde daha mı fazla aldatıyoruz yoksa daha mı fazla bundan bahsediyoruz? Ben, kendi adıma, eskiye göre çok daha sadakatsiz olduğumuzu düşünüyorum. Son yüz yıl içinde yaşam süresi beklentimiz ikiye katlandı, kırktan seksene ve daha fazlasına çıktı. Bu da, hem yaşantımızda hem de çift yaşantısında köklü değişimlere sebep oldu. Eskiden çocukluk, yani doğuştan buluş çağına kadar olan dönem, bir yaşamın toplam süresinin çeyreğini oluşturuyordu. Bugün % 15'ten, yani altıda birden fazlası değil. Pe ki geriye kalan onca zamanda, yani hayatın bu altıda beşlik bölümünde sıkılmamak için ne yapmalı?¹

Çoğumuz için aldatma, öncelikle, gündelik hayatın rutinden, günlük yaşayış kalıplarının yarattığı alışkanlıklardan ve yoksunluk hissinden sıyrılmanın bir yolu. Somon balıklığına tutkun bir arkadaşımı sık sık örnek veririm. Kendisi, cumartesi günleri, karısının yanında olmaksızın –yatak da buna dahil– bir dere kenarına gitmeyi tercih ettiğini iti-

1 C. Buddeberg, "Le mariage empêche-t-il le désir sexuel ?", *Les Cahiers de sexologie clinique*, XXII, 1996, s. 131.

raf etmişti. “Karım hep aynı,” diyordu, “oysa oltaya takılan somon küçük mü çıkacak büyük mü, asla bilemiyorum. İşte bu yüzden her cumartesi dere kenarına gidiyorum.”

ÇİFTİN SOSYAL İŞLEV KAYBI

Yüzyıllar boyunca eş seçimi ve evlilik, toplumsal normların kontrolü altındaydı. Birliktelikler çoğu zaman aileler tarafından kararlaştırılıp ayarlanırdı ve aynı toplumsal sınıf içinde, coğrafi olarak yakın bölgelerde olurdu. Evlilik, cemaatin güvenliğini sağlamayı amaçlayan bir kurumdu. Karı kocanın ve çocuklarının hayatta kalmasını sağlayan karşılıklı bir yardımlaşmaya dayanırdı. Günümüzde hâlâ para ya da toplumsal sınıf atlamayı amaçlayan bazı çıkar evlilikleri olsa da, iki insanı evlenmeye iten, çoğu zaman, güçlü bir duygusal bağ kurma umududur.² Dolayısıyla evlilik, hem güvenlik duygusu verecek bir “barınak” hem de gündelik hayatın tekdüzeliğini kırmak için arada bir –dürtüler ve fikirler– lav püskürtme ihtimali olan bir “yanardağ” olmak durumunda. Peki aynı çift, hem bir şey olup hem de onun tersi olabilir mi? Bir de *sensation seeker* (heyecan peşinde koşan) adını verdiğim insanlar, yani kadınlar ve erkekler var: Bunlar devamlı heyecan peşindedir ve evlilikten çok fazla şey beklerler. Geride bırakılan zamanın, tutku ve erotizmin düşmanı olmakla birlikte, güven, saygı, suç ortaklığı gibi şüphesiz aynı derece baş döndürücü olmayan ama aynı derecede güçlü başka duygular doğurduğunu unuttur yahut bilmezler.

2 W. Pasini, *Les Nouveaux Comportements sexuels*, Odile Jacob, Paris, 2003.

YENİ DUYGUSAL KURALLAR NEREDE?

Psikolog Roberto Giommi büyük isabetle şöyle diyor: “Eski sözleşme bozulduğundan beri çiftler, yerine yeni ritüeller koymadıkları müddetçe kendilerini kemiren duyguların avı haline geliyorlar.”³ Yani günümüz çiftinin “özelleştirilmesi” katıyen basit ve otomatik bir şey değildir, hatta en zor psikolojik süreçlerden biridir. Çift olmanın aşırı idealleştirilmesi gibi, cinsel tatminsizliğe yol açan ve birçok evliliğin sonunu getiren savunma mekanizmaları bundan doğar.

Özellikle gençlerin çift olmakla ilgili ütopyik bir tahayyülü var. Hem mutluluk getirmesini hem de geçmişin yaralarını sarmasını bekliyorlar. Bu da aldatmaların önünü açıyor çünkü evlilikten çok şey bekleyenler, sonunda “aşklarını kaybediyorlar” ve başka yerlere bakmaya başlıyorlar: Beklentileri aşırı ya da yanlış oluyor. Yirmi dokuz yaşında güzel ve zarif bir genç kadın olan Claudia, buna iyi bir örnek. Çalıştığı yerdeki üstüne, bugün elli yaşında olan Frédéric’e hep hayranlık duymuş. Frédéric karısından ayrılınca Claudia’nın etrafında dönmeye başladı, bu da kızı şaşırtıp kafasını karıştırdı. Claudia Frédéric’in ofisteki rolüyle ona olan hislerini duygusal olarak birbirine karıştırdı. Karısını neden terk ettiğini sormadı kendine; onun, ne zamandır beklediği prens olduğunu düşünmekle yetindi. Şunu da söylemek gerekir ki, Claudia geçmişte, kendinden çok daha dışa dönük biri olarak önce aile içinde, sonra da oğlanlar karşısında devamlı önüne geçen ablası tarafından sık sık ikinci plana itilmişti. Frédéric kendisine asılınca, Claudia başrolü oynama sırasının nihayet kendisine geldiğine inandı. Böylece birlikte yaşamaya başladılar ve boşanma sonuçlandığı anda da evlendiler. Frédéric gerçek yüzünü ve benmerkezci kişiliğini evlilikten sonra göstermeye başladı, ki bunlar ilk evliliğinin

3 “Inserto Salute di Repubblica”, 29 Ocak 2004.

sonunu getirdiği gibi ikincisinin de sonunu getirecekti. Yeni eşinin sekse değil, başını yaslayacak bir omza ihtiyaç duyduğunu anlamadı. Gittikçe kendini daha yalnız hisseden Claudia, sık sık gittikleri tenis kulübünde Bernard adında biriyle tanıştı, Frédéric kadar çekici, onun kadar paralı değildi ama maçıktan sonra kocası arkadaşlarıyla içmeye giderken Bernard onu dinliyordu. Ve işte böylece Claudia, Frédéric'i, cinselliğinden ziyade ilgisini arzuladığı Bernard'la aldattı...

BİR BENCİL KİBARLAR TOPLUMU

İyiden iyiye narsisist bir toplum haline geldik, böylece “ben” “sen”i, özellikle de “biz”i ezdi geçti. Bu yüzden de artık her arzunun mümkün olduğu kadar çabuk giderilmesi gerekiyor. Cinselliği, üremeden olduğu kadar kalpten de kopartan bugünkü bekârları ve “yarı bekârları” kastediyorum. Vaktiyle erkekler ve fethetme iştahları için geçerli olan şey, bugün artık gitgide artan sayıda kadın (milyonlarca New Yorklu ve Avrupalı kadın izleyicinin kült dizisi *Sex and the City*'nin kahramanları kadar özgür ve edepsiz kadınlar) için de aynı şekilde geçerli. Yeni kadın kimliğinin bir unsuru da bu.

En önemlisi, bugün gelip geçici bir anlayışla yaşıyoruz. Bununla yüzeysel olduğumuzu söylemek istemiyorum, daha ziyade şunu kastediyorum: Vaziyet ne kadar tamir edilemez olursa olsun, belki çok da düşünüp taşınmadan, sorunlarımıza çare bulabileceğimize ya da her şeye sıfırdan başlayabileceğimize inanıyoruz. Bilinçsizlik düzeyinde şöyle geçiriyoruz aklımızdan: “Şu anda bu ilişkiyi istiyorum (gelip geçicilik duygusu), işler sarpa sararsa başka bir şey bulurum.” Upuzun siyah saçlarıyla otuz üç yaşındaki Michèle de böyle akıl yürütüyor. Onu hareket ederken, konuşurken görüyorum: Esnek ve kıskırtıcı, bana bir ceylanı hatır-

latıyor. Ama aynı zamanda ceylanlardan kaçmaya da eğilimli. Ne zaman kendine yeni bir erkek arkadaş bulsa ya da biriyle tanışsa, üç aydan fazla sürmeyeceğine emin. Bu onun hem cinsel hem ilişkisel düzeyde mutlu olmasını engellemiyor. Değişikliği seviyor. Ve bilinmedik diyarlara yapılan yolculukları sevdiği gibi, tanıştığı erkeklerle birlikte “içe doğru yolculuklar” yapmaktan da hoşlanıyor. Ve belki de bunu, (benim kuşum bu yönde) evlendiğini görmek isteyen annesine karşı çıkmak için yapıyor.

EROTİKLEŞMİŞ BİR DÜNYA

Genç ve güzel bir kız, hele biraz açık seçik giyinmiş ve iç gıcıklayıcıysa, artık en son cep telefonundan yeni bir parfüme, ne olursa olsun her şeyi satabilmenizi sağlıyor. Oğlanlar için de aynı şey geçerli: Yeter ki her tarafı kaslı ya da aksine incecik, yarı çıplak, solgun ve güzel delikanlılar olsun. Çünkü medyanın (internet de dahil olmak üzere gazetelerden televizyona) daha fazla nüfuz ettiği toplumumuz da gittikçe daha fazla erotikleşiyor. Cinsiyetbilimci Marie-Hélène Colson⁴ da, içinde yaşadığımız fazlaca “libidocu” bağlama ısrarla işaret ederken bunun altını çiziyor.

Medya kültürü ve reklamin erotikleşmesi nedeniyle, cinsel mutluluk âdeta bir görev haline geldi. Sadakatsizlik de bu zorunlu mutluluk arayışıyla birlikte mecburen yayılıyor. Bu hikâyeden asıl kazançlı çıkan kuşkusuz kadınlar oldu. Kadının zevk alması, artık yeni bir hak olarak talep ediliyor ve gerekli görülüyor. Çocuk sayısının (yakın zamana kadar bir kadının kendini gerçekleştirme değerlendirmesinde bir numaralı ölçüttü bu) yerini de orgazm sayısı almış gibi görünüyor.

4 M. H. Colson, *Il n'est jamais trop tard pour réaliser sa sexualité*, Éditions de la Martinière, 2001.